

HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno diplomanta:	Lucie Procházková
Téma práce:	Pojem a právní důsledky překročení mezi nutné obrany a krajní nouze
Rozsah práce	94 stran
Datum odevzdání práce:	4.9.2023
Vedoucí diplomové práce:	JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.
Oponent diplomové práce:	Doc. JUDr. Bc. Vladimír Pelc, Ph.D.

1. Aktuálnost (novost) tématu:

Diplomantka si za téma své práce zvolila problematiku, která je sice poměrně častým tématem kvalifikačních prací, avšak jedná se o problematiku rozhodně jen zdánlivě snadnou. Ve vývoji právní úpravy i soudní judikatury je zřetelně patrná tendence rozšiřovat „ochranu“ osob, které jednají v nutné obraně nebo v krajní nouzi, a to právě i v situacích, kdy se tímto jednáním dopustí excesu. Nejsou řídké případy, kdy orgány přípravného řízení i soudy dochází k trestnímu stíhání takových osob a „náprava“ je zjednávána až Nejvyšším soudem v dovolacím řízení. Proto třeba diplomovou práci, věnovanou problematice excesu a jeho právních důsledků, považovat za aktuální, žádoucí a potřebnou.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody:

Problematika spojená s okolnostmi vylučujícími protiprávnost je přiměřeně náročná na zpracování pramenného materiálu, protože kromě úžeji orientovaných pramenů je začasť třeba vyjít z pečlivé excerpcce obecněji orientovaných zdrojů a rovněž judikatury. Náročná je ovšem i na vlastní zpracování, a to nejen proto, že pro její zdárné zpracování jsou potřebné velmi dobré znalosti přinejmenším základů trestní odpovědnosti (zejména pojem a znaky trestného činu, pojem protiprávnosti a jeho místo v systému znaků trestného činu), ale i předpisů procesních. Metody deskripce, kritické analýzy a zčásti též komparace, které byly v práci použity, odpovídají předmětu práce a vytyčeným cílům.

3. Formální a systematické členění práce:

Diplomantka se nejprve věnuje obecným otázkám funkce trestního práva, pojmovým znakům trestného činu, pojetí protiprávnosti a historickému vývoji zkoumaných institutů. Na to navazuje poměrně podrobný rozbor pojmu a funkce krajní nouze a nutné obrany, a především jednotlivých podmínek (mezi) těchto institutů a případům excesu. Poslední kapitola práce pak podrobně a kriticky analyzuje stávající instituty, které lze aplikovat při posuzování odpovědnosti za jednání, při kterých došlo k excesu, tj. k nesplnění či překročení podmínek (mezi) krajní nouze a nutné obrany. Tato kapitola pak ústí v hodnocení současné právní úpravy a v konkrétní návrhy de lege ferenda. Systematika členění práce je proto zcela logická, přehledná a plně funkční.

4. Vyjádření k práci

Práci lze celkově hodnotit jako velmi zdařilou. K výkladu o funkci trestního práva a o pojmových znacích trestného činu nelze mít žádné výhrady. Velmi pěkně je zpracována problematika pojetí protiprávnosti (materiální, formální) a zejména k místu protiprávnosti v systému znaků trestného činu. Názory doktríny se zde skutečně liší. Tzv. „zvláštní (typovou)“ protiprávnost bych ovšem spíše považoval nikoliv za odkaz na „primární“ normy odpovědnosti, ale jako zúžení širokého uplatnění tzv. „obecné protiprávnosti“, vnímané jako rozpor s celým právním řádem, tedy jako zúžení trestnosti. Historický exkurs, jakkoliv nadbytečné z hlediska obsahového zaměření práce, správně postihuje klíčové mezníky právní úpravy a její vývojové tendence. Analýza jednotlivých podmínek krajní nouze a nutné obrany, je zpracována velmi podrobně. Kladně třeba hodnotit výklad o pojetí institutů jako důvodů „ospravedlňujících“ a „omluvných“, tedy vylučujících protiprávnost nebo toliko trestnost, které nalézá odraz zejména v úpravě německé. Správné je pojetí subsidiarity krajní nouze, jak je diplomantka chápe. Souhlasit třeba s tím, že podmínku absence povinnosti nebezpečí snášet nelze chápat absolutně. Důvodný je i názor, že hlediska, na jejichž základě by měly být poměřovány zájmy z hlediska případného intenzivního excesu, by měla vycházet z objektivního přístupu, korigovaného hlediskem subjektivním. Kvitovat třeba rovněž partie věnované případům nebezpečných jednání dětí, nepříčetných či osob jednajících nedbalostně či nezaviněně ve skutkovém omylu. S diplomantkou třeba souhlasit, že některými autory doporučené analogické požadování subsidiarity, by bylo v rozporu se zákazem analogie v neprospěch pachatele, neboť by se tím zužovaly podmínky beztrestnosti. Souhlasit třeba s názorem diplomantky, že při posuzování extenzivního excesu třeba odlišovat dokonání trestného činu a ukončení (dokončení) činu, tj. trvání nebezpečí nebo útoku. Důvodný je rovněž názor diplomantky na tzv. „preventivní obranu“, zahrnující předběžné opatření nebo instalaci obranných prostředků. Kvitovat třeba též skutečnost, že diplomantka si je vědoma různých názorů nauky na posuzování negativního omylu o znacích okolností vylučujících protiprávnost. Pěkně je zpracována partie o významu subjektivní stránky u

trestných činů spáchaných při excesivním jednání při odvracení útoku nebo jiného nebezpečí. Pokud jde o názory diplomantky na možnosti právního posouzení excesu, tak třeba akceptovat názor, že v případě aplikace privilegovaných skutkových podstat (§ 141 a § 146a tr. zákoníku) nelze již současně aplikovat obecně polehčující okolnost podle § 41 písm. b) tr. zákoníku. V závěru své práce diplomantka současnou právní úpravu privilegujících institutů, zejména zakotvení privilegovaných skutkových podstat, považuje za uspokojivou. Nepokládá za nutné upuštění od potrestání nebo mimořádné snížení trestu v případech excesů zakotvit jako opatření obligatorní. De lege ferenda dává k úvaze takovou úpravu upuštění od potrestání (§ 46 odst. 1 tr. zákoníku), která by byla bez problémů (viz nyní limitující požadavek litování činu a snahy po nápravě) použitelná i na případy excesu, a to obdobně, jako tomu je dnes v případě nezpůsobilého pokusu (§ 46 odst. 3 tr. zákoníku).

Celkově lze předloženou diplomovou práci hodnotit jako mimořádně kvalitní. Diplomantka prokázala výbornou orientaci ve zkoumané problematice a do náležité hloubky se seznámila nejen s právní úpravou, ale též ve velkém rozsahu s dosavadní odbornou literaturou, soudní judikaturou a nálezy Ústavního soudu. S prameny pracuje zcela tvůrčím způsobem, samostatně a efektivně. Práce je zpracována s mimořádnou pečlivostí a svědomitostí. Vnější úprava práce je velice pěkná, jazykové zpracování práce a vyjadřování mají vysokou úroveň. Jediné, co by bylo možné diplomantce vytknout, je poněkud excesivní zpracování zadaného tématu, kdy některé partie (pojem a funkce okolností vylučujících protiprávnost, systematika právní úpravy, obdobné instituty v jiných právních odvětvích, historický vývoj právní úpravy) příliš s problematikou podmínek a mezi nesouvisejí. Na druhou stranu třeba mít pochopení pro úkornost, kterou by diplomantce přinášelo škrtání již zpracovaných pasáží práce.

Závěr: předložená diplomová práce po obsahové i po formální stránce nesporně splňuje požadavky na ni kladené a je zcela způsobilým podkladem pro ústní obhajobu.

Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl práce byl splněn výborně.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství.	Kritická analýza současné právní úpravy a literárních názorů prokazují samostatný a tvůrčí přístup.
Logická stavba práce	Práce má logickou strukturu, počínaje charakteristikou znaku protiprávnosti, přes vymezení podmínek zkoumaných institutů a případů excesu, až po rozbor jejich právních důsledků.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Účelné a tvůrčí využití poznatků z literárních a dalších pramenů. S ohledem na povahu tématu je zastoupení prací zahraničních autorů logicky jen minoritní. Veškeré zdroje, citace i odkazy jsou důsledně vyznačovány.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Hloubka provedeného rozboru zkoumané problematiky zcela odpovídá zaměření a cílům práce.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Z formálního hlediska je text práce zpracován velmi dobře.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková a stylistická úroveň zpracování mají velmi pěknou úroveň.

5. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě.
Navržený klasifikační stupeň	Výborně.
Otázky k zodpovězení při obhajobě	Při přípravě nového trestního zákoníku bylo navrhováno zakotvení beztrestnosti v případech excesu v důsledku silného rozrušení, úleku nebo zmatku. Jaký je názor diplomantky na takový návrh?

V Praze dne 11.9.2023

JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.
vedoucí diplomové práce